

Justis- og beredskapsdepartementet

Helse- og omsorgsdepartementet

Ref.: 21/157

Vår dato: 28.01.2021

Vår saksbehandler/referanse: Tiril Vold Hansen

Høringssvar – forslag om endringer i smittevernloven (portforbud)

Vi viser til Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev (ref.: 21/157), oppfordring om å gi innspill til innretningen av og vilkårene for et eventuelt portforbud. Kriसेntersekretariatet takker for anledningen til å svare på høringen. Vi er bekymret for at et portforbud vil kunne føre til mer vold i nære relasjoner, da et portforbud vil innebære at flere bruker mer tid i hjemmet. I høringssvaret vårt ønsker vi særlig å kommentere på hvilke unntak og tiltak som bør gjøres for å ivareta voldsutsatte i en slik situasjon.

Unntak fra portforbud

Unntak for ansatte på krisesentre

Det fremgår av høringsnotatet at det etter departementenes syn bør kunne gis nødvendige unntak ved innfør av eventuelle portforbud for personell i kritiske og viktige samfunnsfunksjoner. Forutsetningen for unntak er her at fysisk oppmøte på arbeidsplassen er strengt nødvendig for å sikre arbeidsplassens kjerneoppgaver.

Kriसेntrene har siden mars 2020 vært definert av regjeringen som en kritisk samfunnsfunksjon. Kriसेntrene tilbyr hjelp, rådgivning og sikkerhet til menn, kvinner og barn som er utsatt for vold eller trusler om vold. Tilbudet skal etter loven være døgnåpent, gratis og åpent hele året. Dette gjør krisesentrene til et unikt og livsnødvendig tilbud for voldsutsatte. Kriसेntersekretariatet regner det derfor som en selvfølge at krisesentrenes

status som kritiske samfunnsfunksjoner opprettholdes, og umiddelbart inkluderes ved en eventuell ny oversikt over virksomheter som kan ha behov for unntak fra portforbud.

Unntak for å unnslippe vold og oppsøke krisesentre

Departementene understreker videre at et portforbud ikke skal være til hinder for nødrettshandlinger, og foreslår eksplisitt at adgang til å forlate hjemmet og oppsøke krisesentre skal utgjøre gyldig grunn til unntak fra portforbudet. Dette er forslag som vi i Krisesentersekretariatet støtter helhjertet.

Dette unntaket må kommuniseres tydelig til både politi, hjelpeapparat og befolkningen for øvrig. Vi må lære av nedstengingen i mars, da denne informasjonen ble for dårlig kommunisert og henvendelsene til hjelpeapparatet gikk ned.

Unntakenes tidsbestemmelse

I høringsnotatet redegjør departementene for at reglene kan utformes slik at unntakene er mer vidtrekkende på dagtid enn på natten. Et eksempel på gyldig unntak for portforbudet på nattestid departementet selv kommer med er det å flykte fra vold. Krisesentersekretariatet mener at det er svært viktig at unntaket for portforbudet gjelder for både voldsutsatte og ansatte på krisesentre hele døgnet. Voldsutsatte må kunne oppsøke hjelp når de trenger det, slik også krisesenterloven legger opp til.

Tiltak for å bedre voldsutsattes situasjon under et eventuelt portforbud

Departementene ber i høringsnotatet om innspill til hvilke grupper som vil få det særlig vanskelig under et eventuelt portforbud, og til hvilke tiltak som kan være aktuelle for å gjøre situasjonen bedre for dem i en slik situasjon. Det er godt dokumentert gjennom forskning av både koronakrisen og tidligere kriser at voldsutsatte må defineres som en sårbar gruppe i krisetider. Våre erfaringer fra nedstengningen i mars underbygger denne påstanden, og vi så at henvendelse til hjelpeapparatet gikk ned. Ved et eventuelt portforbud er det derfor svært viktig at myndighetene iverksetter tiltak som gjør det enklere for voldsutsatte å få hjelp.

Informasjonskampanje

Vi vet at flere har brukt mer tid i hjemmet, samtidig som myndighetene har oppfordret oss til å ikke belaste hjelpeapparatet unødvendig. Krisesentrenes erfaring er at de voldsutsatte selv

har opplevd at hjelpetiltakene ikke har vært tilgjengelig, i det at rådet fra norske myndigheter har vært å ikke oppsøke hjelpeapparatet. Vi mener derfor at myndighetenes informasjon til voldsutsatte under pandemien har vært for dårlig. Sentrene har holdt åpent i hele perioden. Dette har vært for dårlig kommunisert nasjonalt, og man har ikke lyktes i å nå ut til hele befolkningen. Myndighetene bør derfor iverksette en nasjonal informasjonskampanje for å synliggjøre hvilke hjelpetiltak som holder åpne og hvilke digitale hjelpetilbud man kan henvende seg til. Kampanjen må ta høyde for at man skal nå ut til grupper med ulike språk og ulik digital kompetanse

Dekke krisesentrenes og hjelpeapparatets merkostnader av korona

Krisesentrene har opplevd merkostnader som følge av smitteverntiltakene, knyttet til personell, turnusordninger, renhold og smittevernutstyr. Til tross for statusen som samfunnskritisk funksjon, har ikke krisesentrene blitt inkludert i noen krisepakke så langt. Dette innebærer at krisesentrene har vært avhengig av ekstra støtte fra kommunen for å dekke merkostnadene. I tilfeller der kommunen ikke kan eller vil dekke disse, har krisesentrene måttet ta av allerede trange budsjetter. Noen vil ikke kunne drive et døgnbemannet tilbud fremover. Et viktig tiltak for å bedre voldsutsattes rettigheter i tiden framover vil derfor være å dekke krisesentrenes merkostnader som følge av koronasituasjonen, inkludert en eventuell periode med portforbud.

Sørge for tilgjengelig utstyr på krisesentrene

Ved ytterligere nedstengning vil det være avgjørende at krisesentrene får tilstrekkelig og rask tilgang til nødvendig utstyr og ekstra bemanning og egnede lokaler. Tilgang på nok lokaler er også viktig for å sikre at utsatte grupper bostedsløse kvinner og kvinner i aktiv rus har et tilbud under portforbudet.

De krisesentrene som har fått muligheten til å gjøre testing av korona innenfor krisesenterets fire vegger opplever dette som svært fordelaktig. Denne muligheten bør derfor gis til alle krisesentre, og også vaksinerings av brukere bør kunne skje på krisesenteret. I tillegg til å bedre beboernes sikkerhet, vil dette bidra til at beboere og ansatte på krisesentre kan overholde portforbudet i større grad.

Ansvarliggjøre kommunene

Koronasituasjonen har vært utfordrende for mange kommuner, men dette må ikke gå på bekostning av voldsutsattes rettigheter. Myndighetene må derfor sørge for at kommunene er

ansvarlige for krisesentrene og sine forpliktelser knyttet til arbeidet mot vold mot kvinner og vold i nære relasjoner. Her spiller Statsforvalteren en viktig rolle; Statsforvalteren må ha strengere og hyppigere oppsyn for å sikre at kommunene ivaretar sitt ansvar.

Støtte til organisasjoner

Til slutt bør myndighetene gi støtte til ideelle organisasjoner som jobber politisk for å bekjempe vold mot kvinner og vold i nære relasjoner. Organisasjonene spiller en viktig rolle for koordinering av hjelpetilbudet, informasjonsarbeid til befolkningen og utsatte grupper, samtidig som det politiske arbeidet ikke må stilnes i krisetid, heller styrkes.

Med hilsen

Krisesentersekretariatet

Daglig leder

Idun Moe Hammersmark

Kommunikasjonsansvarlig

Tiril Vold Hansen